

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ТЕЛӘЧЕ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ОЛЫ НЫРСЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

КАРАР

Дүртенче чакырылыш уналтынче утырыш

Олы Нырсы авылы

№ 71

16.12.2022 ел.

**Теләче муниципаль районы Олы Нырсы
авыл жирлеге Советы депутаты статусы
турында нигезләмәне раслау хакында**

Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгының 2022 елның 4 августындагы 10/13-09/3896 номерлы хатын карап, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы карар итте:

1. Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге депутаты статусы турында кушымтада бирелгән Нигезләмәне расларга.
2. Әлеге карарны гамәлдәгә законнар нигезендә бастырып чыгарырга.
3. Әлеге карар гамәлдәгә законнар нигезендә үз көченә керә.
4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемдә калдырам.

Теләче муниципаль районы
Олы Нырсы авыл жирлеге башлыгы

Р.М.Гыймиятов

Кушымта
Теләче муниципаль районы Олы Нырсы
авыл жирлеге Советының карарына
«16» декабрь 2022 №71 карарына

НИГЕЗЛӘМӘ

Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында

Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы депутаты хокукларын һәм бурычларын, шулай ук депутат тарафыннан үз вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда төп хокукый һәм социаль гарантияләренә билгели.

1 статья. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы депутаты статусының хокукый нигезе.

1. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы депутаты статусы (алга таба – депутат) Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Жирле үзидарә органнары депутатның үз хокукларын һәм бурычларын нәтижәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудырлар.

2 статья. Депутат вәкаләтләре вакыты

1. Депутат вәкаләтләре, әлеге Нигезләмәнең 3 статьясында каралган очраклардан тыш, яңа чакырылыш Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы эшли башлаган көннән башлана һәм туктатыла.

2. Депутатның вәкаләтләре вакыты «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Уставы белән билгеләнә.

3 статья. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутат вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

- 2) үз теләге белән отставка;
  - 3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яки эшкә чикләнгән сәләтле дип тану;
  - 4) суд тарафыннан кайда булуы билгесез дип тану, яки үлгән дип игълан итү;
  - 5) аңа карата судның гаепләү карары үз көченә керү;
  - 6) даими яшәү урынына Россия Федерациясе чикләреннән чыгу;
  - 7) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданлыгын - Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгын туктату, аның нигезендә чит ил гражданыны жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы, Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил гражданыны булмаган чит ил гражданының Россия Федерациясе территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган, аның нигезендә чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданыны жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы.
  - 8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;
  - 9) тиешле жирле үзидарә органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;
  - 10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жибәрү;
  - 11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә үтәмәү очрагында;
  - 12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда каралган башка очрактарда
2. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлегенә Советының депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карары депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгәннән соң 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, әгәр нигез Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлегенә Советының муниципаль берәмлекнең вәкилләклә органы сессияләре арасында барлыкка килгән булса - мондый нигез барлыкка килгән көннән өч айдан да соңга калмыйча.
3. Татарстан Республикасы Президенты депутатның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлегенә Советына әлегә гариза кергән көн вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн булып тора.

4 статья. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе

1. Депутат Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлегенә Советы депутаты шәхесен һәм вәкаләтләрен раслаучы төп документ, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дэвамьнда куллана торган күкрәк билгесенә ия.
2. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе турында нигезләмә, аларның

тасвирламасы Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советы тарафыннан раслана.

5 статья. Депутат үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру шартлары

1. 1. Депутат эшчәнлеген үз вазыйфасыннан азат ителмәгән рәвештә башкара, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм эш вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге уставында билгеләнгән очрақлардан тыш.

6 статья. Депутат эшчәнлеге формалары

1. Депутат эшчәнлегенә формалары булып тора:

- а) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советы утырышларында катнашу;
- б) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советы комиссияләре эшендә катнашу;
- в) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советы каравына Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советы карарлары проектларын кертү;
- г) депутат гарызнамәсе;
- д) депутат мөрәҗәгатә;
- е) дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына, иҗтимагый берләшмәләргә һәм аларның вазыйфаи затларына тәкъдимнәр кертү;
- ж) тиешле вазыйфаи затларга гражданнар хокукларын бозуны кичекмәстән кисәтү буенча чаралар күрүне таләп итеп мөрәҗәгать итү;
- з) сайлаучылар белән эшләү;
- и) депутат берләшмәләре, фракцияләр һәм депутат төркемнәре эшендә катнашу;
- к) территорияль иҗтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.

2. Депутат эшчәнлеге шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы Конституциясендә һәм законнарында, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Уставында, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советы Регламентында, башка муниципаль актларда каралган башка рәвешләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

7 статья. Депутатның Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советы утырышларында катнашуы

- 1. Депутат Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советы утырышларында шәхсән катнаша.
- 2. Депутат Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы

авыл жирлеге Советы утырышларын үткөрү вакыты һәм урыны, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында үз вакытында хәбәр итә, шулай ук Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы Регламенты нигезендә әлеге мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны ала.

Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы утырышында катнашу мөмкин булмаса, депутат бу хакта алдан ук Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы Рәисенә хәбәр итә.

3. Депутат хокукы:

1) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советына комиссиядә һәм тиешле вазыйфаларга сайланьрга һәм сайлангаен булырга;

2) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советына карау өчен сораулар тәкъдим итәргә;

3) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы тарафыннан төзелә торган органнарны һәм Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы тарафыннан сайланучы (билгеләнәп куела, килештерелә) вазыйфай затлар кандидатураларын формалаштыру мәсьәләләре буенча фикер белдерергә;

4) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советының хокукый актлары проектларын хокукый инициативаны гамәлгә ашыру тәртибендә кертергә;

5) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советының көн тәртибе, фикер алышына торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр кертергә, карарлар проектларына һәм башка актларга төзәтмәләр кертергә;

6) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы утырышында Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советына хисап бирүче теләсә кайсы органның яисә вазыйфай затның чираттан тыш хисабын яисә мәгълүматын тынлау турында тәкъдимнәр кертергә;

7) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы утырышларында, аның фикеренчә, ижтимагый әһәмияткә ия булган гражданнар мөрәжәгатьләрен игълан итәргә;

9) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмәләр һәм аңлатмалар бирергә;

10) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы утырышлары беркетмәләренең эчтәлегә белән танышырга.

4. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы утырышында депутат тарафыннан әйтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советының тиешле комиссиясе тарафыннан карала һәм тикшерелә.

8 статья. Депутатның Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советының даими һәм вакытлы комиссияләре эшендә катнашуы.

1. Депутат Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы комиссияләре эшендә шәхсән катнаша.

2. Депутат әгъзасы булмаган комиссияләр эшендә катнаша, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр турында фикер алышуда һәм киңәш бирү тавышы хокукы белән карарлар кабул итүдә катнаша ала.

9 статья. Депутатның Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы һәм аның комиссияләренән йөкләмәләрен үтәүдә катнашуы

1. Депутат Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советының һәм аның комиссияләренән үз компетенциясе кысаларында бирелгән йөкләмәләрен үтәргә тиеш.

2. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы яисә аның комиссияләре кушуы буенча депутат Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы карарларының үтәлешен тикшерүдә катнаша.

3. Депутат йөкләмәне үтәү нәтижеләре турында Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советына яисә аның комиссияләренә хәбәр итә.

10 статья. Депутат гарызнамәсе

1. Депутат Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы утырышларында депутат таләбе белән жирле үзидарә органнарына, жирле үзидарә органнарының вазыйфай затларына, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы тарафыннан төзелә яки сайлана торган башка органнар житәкчеләренә, Теләче муниципаль районы территориясендә урнашкан муниципаль предприятие һәм учреждение житәкчеләренә депутат таләбе белән мөрәжәгать итәргә хокуклы., аларның компетенцияләренә керүче.

2. Депутат гарызнамәсе-депутат мөрәжәгате, ул Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы карары буенча депутат

гарызнамәсе дип таныла. Депутат таләбе турында тәкъдим депутат яисә депутатлар төркеме тарафыннан язма рәвештә кертелә һәм Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советы Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә игълан ителә.

3. Җирле үзидарә органы, вазыйфай зат, депутат таләбе җибәрелгән муниципаль предприятие яки учреждение җитәкчесе аңа язма рәвештә җавап бирергә тиеш. Җавап орган җитәкчесе, вазыйфай зат, депутат таләбе җибәрелгән муниципаль предприятие яки учреждение җитәкчесе яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имзаланьрга тиеш.

4. Гарызнамәнең инициаторы гарызнамәдә куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнаша ала. Гарызнамәнең инициаторына аларны карау көне турында алдан, әмма мәсьәләне карау көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

5. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советы Җирле үзидарә органын, җирле үзидарә органының вазыйфай затын, муниципаль предприятие яки учреждение җитәкчесен Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советы билгеләгән вакытка депутат таләбе буенча кабул ителгән карарның үтәләше турында язма җавап бирергә хокуклы.

11 статья. Депутат мөрәжәгате

1. Депутат мөрәжәгате дип депутатның Дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына, күрсәтелгән органнарның вазыйфай затларына, муниципаль предприятие һәм учреждение җитәкчеләренә, муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан оештыру-хокукый формаларына һәм иҗтимагый берләшмәләргә, аларның компетенциясенә керүче мәсьәләләр буенча, депутат эшчәнлегә белән бәйле мәгълүмат һәм белешмәләр алу максатыннан, язмача мөрәжәгате санала.

2. Депутат мөрәжәгате депутат бланкында рәсмиләштерелә һәм депутат тарафыннан мөстәкыйль рәвештә җибәрелә.

3. Дәүләт хакимияте органнарының, җирле үзидарә органнарының вазыйфай затлары, оешмалар, аларның оештыру-хокукый формаларына һәм иҗтимагый берләшмәләр тарафыннан депутат мөрәжәгатъләрен карау гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.

4. Депутат мөрәжәгатенә җавап мөрәжәгатьтә куелган сорауларның асылы буенча булырга һәм мөрәжәгать җибәрелгән вазыйфай зат тарафыннан яисә вәкаләтле зат тарафыннан имзаланган булырга тиеш.

12 статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат сайлау округы сайлаучылары, шулай ук предприятие, оешмалар, дөүлэт һәм башка органнар коллективлары белән элемтədə тора.

2. Депутат сайлаучыларның мөрәҗәгатьләрен карый, гражданны кабул итә, дөүлэт хакимиятенә тиешле органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм иҗтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә, шулай ук сайлаучыларны айга кимендә бер тапкыр кабул итә.

3. Депутат сайлаучыларга үз эшчәнлекләре турында алар белән очрашулар вакытында, шулай ук массакүләм мәгълүмат чаралары аша хәбәр итә.

4. Депутат сайлаучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү буенча чаралар күрә:

алардан кәргән тәкъдимнәренә, шикаятләренә карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләренә дәрәҗә хәл итүгә ярдәм итә;

гражданны кабул итә;

жәмәгатьчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда тиешле дөүлэт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр кертә.

5. Депутатлар белән очрашулар Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән махсус урыннарда, биналарда, ишегалды территорияләрендә үткәрелә.

Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенә җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

13 статья. Депутатның депутат берләшмәләре эшендә катнашуы

1. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы депутаты депутат фракциясе яки уртақ эшчәнлек һәм карала торган мәсьәләләр буенча позицияне белдерү өчен төзелә торган төркем составына керергә хокуклы.

2. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы Регламенты белән фракцияләр һәм башка депутат берләшмәләрен төзү, төркөү һәм аларның эшчәнлегенә тәртибе билгеләнә.

14 статья. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфалар затлары белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуын тәмин итә торган бөтен хокукка ия.

2. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советы депутаты сайлау округында эше, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Советының, аның органнарының

аларның карарлары һәм күрсәтмәләренең үтәләше турында депутатның хәбәрән тыңларга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары һәм аның вазыйфаи затлары депутатка аның эшендә кирәкле ярдәм күрсәтәләр, депутатка жирле үзидарә органнары эшчәнлеге, икътисади һәм социаль үсеш программаларын үтәүнең барышы, депутатның тәнкыйди кисәтүләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чаралар турында мәгълүмат бирәләр, депутат тарафыннан законнарны, муниципаль бәрәмлекләренән вәкиллеке органнары эш тәжрибәсен, жәмәгәтчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

15 статья. Депутатның вазыйфаи затлар тарафыннан кабул итүгә хокукы

Депутат үз эшчәнлеге мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге территориясендә жирле үзидарә органнарының, предприятие, оешмаларның, муниципаль милек формасындагы учреждениеләрнең вазыйфаи затларын чираттан тыш кабул итү хокукыннан файдалана.

16 статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

Депутат жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль оешмалардан һәм аларның вазыйфаи затларыннан депутат эшчәнлеге белән бәйле, закон тарафыннан сакланмый торган яшерен мәсьәләләр буенча мәгълүмат алу хокукына ия.

17 статья. Депутатның вазифалары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясә Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлеге Уставын, башка муниципаль хокукий актларны үтәргә;

2) гражданның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәмин итү;

3) даими, кимендә айга бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итү;

4) гражданның, оешмаларның, аларның оештыру-хокукий формасына, ижтимагый берләшмәләргә, дөүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына бәйсез рәвештә мөрәжәгатьләрен үз вакытында карарга һәм аларга үз компетенциясә чикләрендә жавап бирергә;

5) сайлаучылар алдында очрашуларда елга бер тапкырдан да ким булмаган санда хисап тотарга;

6) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләрен үтәргә;

7) «Коррупцияга каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне, тьюларны үтәргә, бурычларны үтәргә;

8) әхлак һәм депутат этикасы нормаларын үтәргә;

9) дәүләт һәм закон тарафыннан саклана торган башка серләрне сакларга, шулай ук гражданнарның шәхси тормышына, намусына һәм абруена кагылышлы, депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйлә рәвештә ана билгелә булган белешмәләрне таратырга;

10) ел саен хисап финанс елыннан соң килүче елның 30 апреленнән дә соңга калмыйча үзләренә керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, шулай ук гамәлдәге законнар нигездә үз хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшырырга тиеш.

2. Депутат үзенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлегенә Уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән йөкләнгән башка бурычларны башкара.

18 статья. Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйлә чикләүләр

1. Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы депутат хокуклы түгел:

1) эшмәкәрлек эшчәнлегенә белән шәхсэн яки ышанычлы затлар аша шөгыйльләнергә;

2) түбәндәге очраклардан тыш, коммерция яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга:

а) сәясси партия, һөнәр берлегенә органы, шул исәптән җирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясенә аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез Идарәдә катнашу, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез милек милек милекчеләр ширкәтенә гомуми җыелышында катнашу (конференция);;

б) коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә (сәясси партия идарәсендә, һөнәр берлегенә органында, шул исәптән җирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясенә аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез милек милекчеләр ширкәтенә гомуми җыелышында катнашу (конференция), Татарстан Республикасы Президентына алдан хәбәр итү тәртибендә катнашу (сәясси партия идарәсендә, һөнәр берлегенә органында, шул исәптән җирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясенә аппаратында, Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә);

в) муниципаль берәмлек мәнфәгатләрен түләүсез нигездә Татарстан

Республикасы муниципаль берәмлекләр Ассоциациясенә, берәмлекләрнең башка берләшмәләренә, шулай ук аларның идарәсе органнарында тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек исеменнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлекнең идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә, гамәлгә куючы (акционер)булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлек исеменнән гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталында өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә, мегаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш. Шул ук вакытта мегаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик чит ил дөүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданнылыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, Попечительләр яки Күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

2. Даими нигездә вәкаләтләрен башкаручы Депутат граждан административ яки жинаять эше буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллеке очракларынан тыш) буларак яки административ хокук бозу турында эш буенча катнаша алмый

19 статья. Депутат этикасы

1. Депутат закон, этика һәм әхлак нормаларын төгәл үтәргә тиеш, шул исәптән:

1) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл жирлегә Советы утырышларында билгеләнгән тәртипне һәм регламентны үтәргә;

2) депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә үз көченә керә торган башка депутатларга, вазыйфай затларга һәм гражданнырга карата түземлек һәм хөрмәт күрсәтү, ихтирамсызлык күрсәтү, ихтирамсызлык белдерү;

3) депутат эшчәнлегә белән бәйле булмаган максатларда, әгәр бу мәгълүматлар Дөүләт, хезмәт, коммерция, шәхси яки закон тарафыннан саклана торган башка серне тәшкит итсә, депутат вәкаләтләрен үтәү белән бәйле рәвештә ана билгеле булган мәгълүматларны таратырга һәм кулланмаса;

4) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфай затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданныр

эшчәнлегенә шәхсэн яки аның яқыннарына кагылышлы мәсьәләләргә хәл иткәндә депутат статусыннан файдаланмаса;

5) депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик тудырырлык гамәлләр, гаризалардан, гамәлләрдән тыелырга, шулай ук аның абруена яисә Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советы абруена зыян китерә торган конфликтлы ситуацияләрдән качарга;

6) мәнфәгатьләр конфликтна китерә яки китерә торган вазыйфаларны башкарганда шәхси кызыксынучанлык туганда, бу хакта Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советына, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советы карары белән расланган тәртиптә хәбәр итәргә һәм аның мәнфәгатьләр конфликтын булдырмауга юнәлтелгән карарларын үтәргә;

7) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советы тарафыннан билгеләнгән халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә.

2. Депутат этикасы бозылган очракта депутатның үз-үзен тотышы турындагы мәсьәлә Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советы кушуы буенча тиешле комиссия тарафыннан карала.

20 статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру гарантияләре

1. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Уставы, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Нырсы авыл җирлеге Советының муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2. Депутат хокукларының гарантияләре, аларны җинаять яки административ җаваплылыкка тарту, тоткарлау, арест, тентү, сорау алу, аларга карата башка җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук торак һәм (яки) хезмәт урынын, аларның багажын, шәхси һәм хезмәт транспорт чараларын, алар тарафыннан кулланыла торган элемент чараларын исәпкә алганда, федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция өчен һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре вакыты чыккач та, җинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә депутат тарафыннан халык алдында мыскыл итү, ялган яки Федераль закон белән каралган башка хокук бозу очракларына кагылмый.